

Izhaja:

10. in 25. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankirati.

Rokopisi se ne vračajo. Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmondvrste za vsako pot.

MIR.

Vsakemu svoje!

Velja:

za celo leto 1 goldinar, po pošti prejemano 1 gld. 24 kr.

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvu „Mira“ v Celovcu.

Leto VIII.

V Celovcu 25. decembra 1889.

Štev. 24.

Vabilo k naročbi.

Z novim letom stopi „Mir“ v svoje deveto leto. Krepko se je v pretečenih osmih letih potegoval za pravice slovenskega ljudstva in budil národno zavest med Slovenci, posebno na Koroškem. Pridobil si je mnogo prijateljev, pa tudi nasprotniki Slovencev ga ne prezirajo. Dokler ga pa nasprotniki ne prezirajo in na njega streljajo, smemo biti prepričani, da stori svojo dolžnost.

Zato se z mirno vestjo zopet obračamo do naših prijateljev in dobrotnikov, ki so do sedaj podpirali naš list, ter jih prosimo, naj nam v prihodnje ne odtegnejo svoje pomoči. Vse dosedanje naročnike pa prav uljudno prosimo, naj nam ostanejo zvesti tudi še v prihodnjem letu ter skušajo razširjati „Mir“ še po onih krajih, kjer je imel do sedaj le malo naročnikov. Borba naša je težavna; kajti poleg truda in dela trpimo tudi še gmotno škodo. Vendar hočemo vstrajati tudi v bodoče na delu v prid in napredek milega nam slovenskega národa.

Kakor do sedaj, bo delal „Mir“ tudi zanaprej prav v duhu njegovega začetnika, rajnega Andreja Einspieler-ja, po geslu: „Vse za vero, dom in cesarja!“

Naročnina 1 gld. 24 kr. naj se blagovoli pošiljati v Celovec pod napisom: Upravništvu „Mira“.

Kdor list zanaprej noče več prejemati, uljudno prosimo, naj blagovoli poslati prvo številko nazaj, da vemo, v kolikih iztisih imamo list tiskati. — One častite naročnike, ki so z naročnino še za l. 1889. na dolgu, pa prosimo, da se spomnijo svoje dolžnosti ter nam dotični znesek pošljejo ob enem z novo naročnino.

Bog daj vsem bralcem „Mira“ srečno novo leto!

Lastništvo in uredništvo.

Ob koncu deželnozbornske dōbe.

Deželni poslanci se volijo na šest let. Teh šest let se imenuje deželnozbornska dōba. Ko šest let mine, se deželni zbor razpusti in razpišejo se nove volitve. V šestih letih se že pokaže, kaj poslanec zna in kaj hoče, ali je za to ali ne. Zato se razpišejo po šestih letih nove volitve, da imajo volilci priložnost, izbrati si nove poslance, če s prejšnjimi niso zadovoljni, ali pa stare poslance na novo voliti, če so se dobro obnašali. Koroškim deželnim poslancem je njih šestletna dōba potekla. Letos so imeli zadnje zborovanje, prihodnje leto bojo spet volitve, in jeseni se zberejo že novi poslanci, ki bojo leta 1890. voljeni za šest let. Vprašanje tedaj nastane, ali so se naši poslanci tako dobro obnesli, da jih kaže spet voliti, ali bo pa treba nove izbirati? Mi Slovenci imamo v zboru prav za prav le dva poslance, g. Gregorja Einspielerja in g. Franceta Murija. Vsi drugi poslanci, kateri tudi Slovence zastopajo, kakor Seebacher, Laks, Oraš, dr. Abuja, Tengg so voljeni le proti naši volji z glasovi Nemcev in slovenskih odpadnikov, zato vlečejo zmirom z liberalci in so nasprotniki naših pravic. Tem možem pravi,

zavedni Slovenci tudi zanaprej ne bojo dali svojih glasov. Ako bojo pa vendar voljeni, krivo je le to, ker so volilni okraji tako razvrsteni, da so pomešani Nemci s Slovenci, in ker naši nemškutarji ali odpadniki potegnejo vselej z Nemci, zato je slovenskih glasov zmirom premalo. Le v Velikovškem volilnem okraju, ki obsega sodnije Velikovec, Pliberk, Doberlo ves in Kaplo, so večidel Slovenci skupaj, Nemcev je tam le malo. Zato je pa Slovcem tudi le v tem okraju mogoče, da si izvolijo dva poslance po svojem srcu. Pred šestimi leti smo tam izvolili č. g. msgr. Andreja Einspielerja, neustrašivega voditelja koroških Slovencev, in g. Fr. Murija, župana, po svitem cesarju odlikovanega veleposestnika pri Jezeru. Oba sta se srčno podala v boj za slovenske pravice; pri vsaki priložnosti pa sta se tudi potegnila za korist slovenskega kmeta. O zmožnosti in značaju rajnega msgr. Einspielerja govoriti nam ni treba. Pa tudi v g. Muriju smo zadeli pravega moža, in težko bi bilo med kmečkimi posestniki boljšega najti. On je skoz in skoz poštenjak, neustrašen in neupogljiv, pa tudi zelo izobražen, skušen kmet in razumen, da vselej pravo zadene.

Ko je č. g. Andrej Einspieler umrl, je gosp. Muri sam ostal. Pa tudi zdaj ga nasprotniki niso mogli potegniti na svojo stran. On sam dobro pozna naš národni program in ne odjenja od njega ne za pičico. On dobro ve, kaj je Slovincem treba in kje jih čevelj žuli. Zelo možato in modro je zagovarjal potrebo slovenskih šol in jasno dokazal, zakaj se otroci v sedanjih šolah nič ne naučijo. Pa tudi koristi in potrebe svojih volilcev je imel vedno pred očmi. Nemški kmečki poslanci so hoteli na primer enoglasno glasovati za cesto pri Vrbskem jezeru; še le Muri jim je moral oči odpreti, da je ta cesta le na korist Celovca in krčmarjev okoli jezera; in še le potem so začeli cesti nasprotovati.

Namesto g. Andreja Einspielerja je bil izvoljen potem g. Gregor Einspieler, vreden naslednik svojega strica. Tako je dobil g. Muri spet tovariša, in možko sta oba stala na braniku slovenske domovine. Branila sta slovenske pravice, slovensko šolo, slovenske duhovnike; ob enem pa tudi krajevnih potreb svojih volilcev nista pozabila. Tako je g. Einspieler opozoril težave, ktere kmetom dela gozdna postava, posebno v Črni in sploh v gorah Pliberske in Kapeljske sodnije. Gosp. Muri je branil Žitarsko občino in priporočal, naj se jej dá večja podpora za stavbe pri Beli. Povedal je tudi, kako slaba je cesta čez Jezerski Vrh, in govoril za to, če se bo zidala železnica čez Karavanke, naj bi šla preko Kaplje in Jezerskega. Že iz tega vsak lahko sprevidi, da naša dva poslanca dobro poznata potrebe svojih kmečkih volilcev in da nam ni treba boljših poslancev iskati. Pri shodu „bauernbunarjev“ v Doberli vesi je čenčal g. Plavec (Škorjanc) iz Lovank, da se poslanca Einspieler in Muri ne zmenita za svoje volilce. To je pač predrzno govorjenje. Muri je sam kmet in med kmeti živi, zato že tako pozna kmečke težave in potrebe, in mu ni treba še le shodov sklicevati in zборе napravljati, da bi zvedel, kaj kmetje želijo. To izve lahko vsak dan iz pogovorov s kmeti. In da se ne pogovarja samo z Jezerskimi kmeti, ampak tudi z drugimi, to vidimo iz tega, ker je tako dobro zagovarjal prošnjo Žitarccev in povedal, kako jih tepejo toča in slabe letine, in da sami ne morejo ravnati Bele. Ravno to velja tudi o gosp. Einspielerju. Tudi on pride dostikrat v dotiko z duhovniki in kmeti Velikovškega okraja, in ti mu vse povejo; zato mu ni treba napravljati zborov, kakor jih napravlja „bauernbund“. Godrnjati, zборе sklicevati in tam govoriti, po gostarijah upiti, to ne pomaga nič. „Bauernbunarji“ veliko upijejo in bobnajo, storijo pa nič. Slovenska stranka je naredila že veliko posojilnic po deželi, ki so kmetom v veliko korist; koliko posojilnic je pa že „bauernbund“ ustanovil? Nobene!

Škorjanc, Kušaj in Metnic so v Doberli vesi tudi govorili, da naj bi kmetje le spet kmete volili za svoje poslance. Vprašamo pa: če je to njih resnica, zakaj pa Murija niso hoteli voliti? Ali mar Muri ni kmet? Bolj po pravici se on že kmeta imenuje, ko Škorjanc; kajti on tudi sam za delo prime, Škorjanc je pa gospod in graščak. Mi pa že vemo, zakaj Murija niso hoteli voliti; oni hočejo le nemškutarske in liberalne poslance; prej mora zatajiti svojo slovensko besedo in duhovnikom

vojsko napovedati, potem še le zamore postati prijatelj „bauernbunarjev“ in njih poslanec. Slovincem, kar je še nepopačenih, pa vera in materna beseda niste na prodaj, zato nikoli ne bojo volili tistih, ktere jim „bauernbund“ priporoča; in če kateri to stori, dela ali iz nevednosti, ali pa je že popolnoma odpadnik postal. Škorjanc (Plavec) je pa v Doberli vesi tudi rekel, da se za kmete Velikovškega okraja za to nič ne stori, ker imajo slovenske poslance; ko bi imeli nemške poslance, potem bi jim deželni zbor rajši kaj dovolil. Temu se pa lahko ugovarja, da so Podjunčani v prejšnjih časih že imeli nemške poslance, pa tudi takrat se za nje nič ni kaj posebnega storilo. Nemška večina deželnega zbora za Slovence nikoli ne bo imela pravega srca, naj že volijo slovenske ali pa nemške poslance. Pozabiti pa se ne sme, da deželni zbor nema vse oblasti v rokah, v mnogih rečeh odločuje vlada, ktere zastopnik je deželni predsednik. Če bo ta količkaj pravičen, ne more na slovenske kraje čisto pozabiti. Ko je Muri vlado vprašal, kdaj se bo preložila Jezerska cesta, odgovoril mu je deželni predsednik, da je to res potrebno in da se bo kmalu kaj ukrenilo (sklenilo). Iz tega se vidi, da tudi slovenski poslanci kaj opravijo. Na nje se moremo vsaj zanesti, da bojo vlado res opozorili na to, kar je potrebno: če pa volimo nemško-liberalne poslance, ne vemo, če ne bojo Nemcem na ljubo pozabili na nas! To si dobro zapomnite, Slovenci; trikrat ta stavek preberite!

Naša sodba je tedaj ta, da sta naša dva poslanca Muri in Einspieler popolnoma storila svojo dolžnost, in da moramo veseli biti, če hočeta še zanaprej ostati naša zastopnika. Podjunčani, ne pustite se zapeljati ne po hujskarijah, ne po zvutih besedah, ne po obljubah „bauernbunarjev“ in nemškutarjev. To vedite, da delajo liberalci in „bauernbund“ vsi pod enim klobukom: njim je le za to, da bi Slovincem še ta dva poslanca odvezeli in da bi se potem nobeden več v deželnem zboru ne oglasil za vero in za slovenske pravice.

Šolski razgovor v deželnem zboru.

II.

Einspielerju je najprej odgovarjal dr. Ubl. Najprej se izgovarja, zakaj ni odgovoril tistim katehetom, katerim je on očital, da zanemarjajo svojo dolžnost, in so ga potem prijeli, da naj to dokaže ali pa prekliče. On pravi, da se v časnikih ne bo prepiral, naj bi bili svoje pritožbe poslali na deželni šolski svet! To je pa jalov izgovor. Kar je on v deželnem zboru govoril, to pride in je prišlo javno (očitno) med svet; kar se pa piše deželnemu šolskemu совету, to ne pride v svet, kateheti bi bili toraj pred svetom še zmirom porčnjeni ostali, če bi bili prav deželnemu šolskemu совету še tako jasno dokazali svojo nedolžnost. Da bi bil pa deželni šolski svet čast katehetov javno opral, na to še misliti ni, ker potem bi moral dr. Ubl na laž postaviti. — Nadalje je Ubl trdil, da ni res, da bi se občinam usiljevali nemški uč-

telji, ker imajo krajni šolski svetovalci pravico, o vsakem prošnjiku za učiteljsko službo svojo misel povedati (sich äussern). Pa tudi ta je piškova. Če se prav šolski svetovalci izrečejo zoper kakega učitelja, vendar deželni šolski svet ni primoran, se na njih želje ozirati. Spominjamo se, koliko truda je stalo, prej da so iz Rude odpravili učitelja Stotza. Spominjamo se tudi, da so v Galiciji morali vzeti tistega učitelja, kterega so se zmirom branili. In če bi prav deželni šolski svet krajne šolske svetovalce poslušal, da jim ne bi silil Nemca A., kterega ne marajo; kaj pomaga, ko jim pa potem ponudi Nemca B., in če še tega ne bi marali, pa Nemca C., toraj zmirom koj Nemca. Nazadnje morajo vendar Nemca vzeti. Slovenske učitelje, ki jih je itak malo, pa pošiljajo med Nemce!

Tudi je dr. Ubl rekel, da so v „Miru“ v vsaki številki formulari (izgledki ali muštri) za prošnje za slovenske šole. (Kdor „Mir“ bere, on že ve, da to ni resnica, da že dolgo nismo prinesli takih izgledkov; sploh se jih ne spominjamo. Če bi pa res bilo, ne bilo bi nič hudega, ker je znano, da naši kmetje niso tako študirani, da bi znali pravilno pisati, če imajo tudi pravo voljo za slovensko šolo. Sicer so pa gotovo tudi nemškutarji za svoje „izjave“ naprosili kake učitelje ali pa zakotne pisarje. Na tem ni toliko ležeče, kdo kako prošnjo spiše, ampak kdo jo podpiše.) Ubl pravi, da bi se nemška stranka takih pomočkov sramovala (?); da za nemškutarske izjave za sedanje šole ni bilo treba nobenega dreganja. (??) (Kdor razmere pozna, se bo tem trditvam le smejal.)

Celó ljubljanskega knezoškofa dr. Missio je Ubl poklical na pomoč, češ, da je tisti rekel, da Slovenci nemajo skupnega jezika, da se povsodi drugače govori. Znano pa je, da ljubljanski knezoškof niso tako govorili, ampak le nek ljubljanski list jim je take besede v usta položil, in nemški časniki, ki vse hitro pograbiijo, kar bi znalo Slovencem škodovati, so jih po svetu raztrobili. Mil. g. knezoškof pa so le rekli, da se sicer na Koroškem po raznih krajih drugače govori, kakor se piše, da so pa Korošci vendar pravi Slovenci in da pismeno slovenščino zastopijo. To je tudi resnica. Ubl, ki slovenščine ne zna in sodi kakor slepec o barvah, se predrzne trditi, da se pismena slovenščina na Koroškem nikjer ne razume. Skoraj ni vredno, odgovarjati na to staro, nemškutarsko laž. Koroški Slovenci bi ne naročevali „Mira“ in Mohorjevih bukev, ko bi jih ne zastopili!

O slovenski prošnji v Št. Lenartu je dr. Ubl trdil, da ljudje niso vedeli, kaj so podpisali. (?) To pa ni res. Vsem se je povedalo, da se podpišejo ali podkrižajo za slovensko šolo. Potem se je dr. Ubl obrnil zoper državnega poslanca č. g. Kluna, kterega govor našim liberalcem posebno v želodcu leži. Ubl je rekel, da je on (Ubl) imel pravico, deželnim poslancem povedati, kaj se godi in govori v šolskem совету, ker so ga oni tje poslali. Da so pa tudi Klunu prišle šolske akte (pisma in odloki) v roke, to se mu zdi velika zloraba ali kaj tacega. Klunu očita, da je šolske odloke zavijal. To pa skuša tako dokazati: „Ker je šolski svet vedel, da so pritožbe katehetov neopravičene (??), zato je prosil škofijstvo, naj mu ono samo naznani tiste šole, v kterih se slo-

vensko branje zanemarja. Klun pa je to tako zavil (?), da deželni šolski svet še sam svojih šol ne pozna in mora še le pri škofijstvu vprašati, ktere so pomanjkljive.“ Po naših mislih g. Klun ni odloka zavil, ampak se je iz njega le pošalil, kar tudi zasluži. Kajti deželni šolski svet sam dobro ve, da se slovenščina v vseh šolah po njegovih lastnih uredbah kar le mogoče zanemarja, zakaj stopi potem z nedolžnim (?) obrazom pred škofijstvo, in praša, ktere so tiste šole?

Poslanec Klun je v državnem zboru rekel, da je ciničnost (hladna, porogljiva krivičnost), če je koroški deželni šolski svet v slovenskih krajih (kakor v Žrelcu, Porečah, Krivi Vrbi, na Dholici, v Št. Jakobu na cesti, v Timenici itd.) ustanovil trdo nemške šole, in če zdaj pravi, da v teh šolah ne more biti govora o slovenščini, ker so nemško osnovane. Ubl pa ugovarja, da to ni nobena ciničnost, ker je vsem znano, da so te šole nemške! Kaj pa je Ubl s tem dokazal? Seveda vsi vemo, da so te šole nemške, pa pravično to ni! Kdo je deželni šolski svet silil, da je slovenščino iz teh šol čisto izrinil?! Res je cinično, skrajno cinično, v trdo slovenskih krajih ustanovljati čisto nemške šole in potem reči, da v teh šolah ne sme in ne more biti govora o slovenščini, ker so nemške!

Poslanec Klun je tožil, da se na Celovski pripravnici za učitelje slovenščina zanemarja (kar je tudi res), in da uči slovenščino nadzornik Prešern, ki ni izprašan iz nje. Ubl pa odgovarja, da vsak ve, da Prešern dobro slovensko zna. S tem pa Klunove besede ni izpodbil. Kajti mnogo je ljudi, ki znajo dobro slovensko, pa vendar niso izprašani iz slovenščine. To je tudi poslanec Einspieler Ublnu povedal.

Slednjič je skušal Ubl poslanca Einspielerja spodbiti, ki je tožil, da se slovenski duhovniki in učitelji preganjajo. Rekel je Ubl, da se dela pritisk na duhovnike tudi od škofijstva, da je slišal praviti, da mora duhovnik, ki hoče kako faro dobiti, prej obljubiti, da bo tam ustanovil podružnico sv. Cirila in Metoda. To so pa prazne čenče. Zato je poslanec Einspieler prašal Ublna, naj mu pové enega tacega duhovnika, kteremu se je tak pogoj stavil; pa Ubl ni vedel nobenega povedati in se je izgovarjal, da je to le praviti slišal. Kakor je bil ves govor Ublnu prazen in piškov, tako se je tudi jalovo in žalostno končal.

Kaj nam poročajo prijatelji naši?

Iz Celovca. (O družbi sv. Mohorja.) Dné 10. t. m. se je končala ogromna in težavna razpošiljatev družbinih knjig, in upamo, da jih imajo danes že vsi družtveniki v rokah. Od več strani pa so dohajale letos pritožbe, da se knjige prepočasno razpošiljajo in očital se je družbi od neke strani, od ktere bi se najmanj nadejali, nek birokratski „šimelj“. Lahko pa nam bo dokazati, da so vse te pritožbe neopravičene. Ako bi take pritožbe prihajale od ljudi, ki o tiskarstvu nemajo nobenega pojma, bi se jim ne čudili; čudimo se pa, da prihajajo tudi od takih, ki bi morali vedeti, kaj se od kake tiskarne zahtevati zamore. Ljudje pač ne jemljejo v poštev, da je število udov v zad-

njih letih od 26.000 poskočilo na 46.000, toraj za 20 tisoč, in ker vsak dobi 6 knjig, treba je 120.000 knjig več natisniti in razposlati, in to se vendar ne more izvršiti v istem času, ko prej, ko je bilo skoro za polovico menj udov. En tiskarski brzostroj (mašina) zamore v enem dnevu, ako se 10 ur nepretrgoma vrti, napraviti 8—9000 odtisov, pa le po eni strani, za drugo stran je treba ravno toliko časa. Tako na pr. mora vsaka pola za Koledar pri 50.000 odtisih sto tisočkrat v brzostroj vložena biti, tedaj se mora 12 do 13 dnij vkladati. Ker ima pa Koledar 15 pol, potrebuje brzostroj 180—200 dnij za celi Koledar. Imamo pa zraven Koledarja še petero drugih knjig. Tiskarna ima sedaj le dva stroja, ker za tretjega ni dobiti prostora, kajti pritlični prostori družbine hiše so za tiskarno že pretesni, v prvem nadstropju se je pa komaj knjigovezu mogoče obračati, akoravno ima šest prostornih sob na razpolaganje. Dokler je bilo še 25 do 30 tisoč udov, dovršilo se je delo do srede avgusta, zdaj pa gre to komaj do srede oktobra. Po leti se dela še po več ur čez čas. Noč in dan pa ljudi vendar ne moremo upregati. V enakih razmerah se je delo pomnožilo tudi v knjigoveznici. Prej so se začele knjige razpošiljati že s pričetkom septembra, zdaj pa do tje še dotiskane niso, in je tedaj še le sredi oktobra mogoče pričeti z razpošiljanjem. Prej so se razpošiljale 6 tednov, zdaj pa 8 tednov; če se pomisli, da je zdaj skoro dvakrat toliko knjig in potrebuje ekspedicija le 2 tedna več, potem je prej hvale kakor graje vredna. Osobe, za to delo namenjene, delajo ne samo po 10, ampak prostovoljno po 14 do 15 ur na dan. Osobje pomnožiti ne kaže, ker je premalo prostora; tudi bi potem še utegnile nastati zmešnjave; treba je, da tiskarnični vodja poleg svojega navadnega dela tudi še to vse sam pregleda in vodi, ker hlapcev ne gre samih puščati. — V ravnilo in pregled si dovoljujemo navesti naslednje: Razposlanih je bilo 276.152 knjig, in sicer po železnici v 659 balah, ki so tehtale 47.013 kil, in po pošti v 337 zavojih, ki so tehtali 1752 kil. Neposredno iz tiskarne se je odneslo 17 bal in 68 zavojev (koroških), v Ameriko pa je šlo 41 zavojev in 2 zaboja. Koliko je truda in dela, prej da se toliko število knjig sēšteje in spravi v zavoje, na vozove in na pošto ter kolodvor, vedó le tisti, ki imajo s tem opraviti. Dokler je bilo še manj udov, so se dostikrat knjige za celo dekanijo v enem zavoju odpošiljale. Zdaj zahteva večina fará svoj lastni zavoj. Da napravi to več dela, vsak lahko sprevidi. Družbino upravnistvo rado ustreže vsaki želji, posebno ako želje pridejo od velezaslužnih gg. poverjenikov: toda te želje naj ne presegajo naših močij! — Nadalje ni res, da bi se knjige razpošiljale vsako leto po eni in isti vrsti. Že več let je navada, da se s škofijami menja: na pr. tržaška in goriška škofija ste bili lani zadnji (goriška je knjige dobila še le proti Božiču), letos pa ste bili ti škofiji prvi na vrsti. Sledila je potem ljubljanska, h koncu še le lavantinska in krška, kakor je bilo v „Miru“ št. 16. od 25. avg. t. l. naznanjeno.

Iz Celovca. (V slovo.) V ukaznem listu justičnega ministerstva beremo, da je bil c. k. okr. sodnik v Špitalu na Koroškem, g. Franc Hrašovec, na svojo lastno prošnjo vpokojen. Njegovo ime je

bralcem slovenskih listov dobro znano. Kedar je začel izhajati kak slovenski list, bil je on med prvimi naročniki; kedar se je ustanovilo kako národno društvo, bil je on med prvimi člani in podporniki. Ni bilo národne slavnosti, da ne bi bil on brzovjavno izrazil svojega sočutja in radosti o našem lepem napredku. Bil je vedno jeklenega značaja, ter je varoval svoje trdno prepričanje med snežnimi planinami gornjega Korotana. Mrzla koroška burja mu tega prepričanja v teku dolgih let ni mogla vzeti; stal je kakor skala med tuji na tuji zemlji. Dasiravno mu ni bila dana prilika, da bi bil svoje otroke pošiljal v slovensko šolo, vendar so vsi odgojeni v pravem národnem duhu, kar gotovo ni majhna zasluga; v obiteljskem krogu gojila se je le slovenska govornica, dasiravno je živel med samimi trdimi Nemci. Do leta 1861. služboval je naš oče Hrašovec na Hrvaškem in v Slavoniji; imenovanega leta vrnil se je z drugimi uradniki na Štajersko, ter je bil po kratkem službovanju v Brežicah, kjer je v društvu s svojim prijateljem dr. Razlag-om neumorno deloval v národnem duhu, prestavljen na gorenje Koroško, kot okrajni predstojnik, kjer je služil 17 let v Sovodnju (Gmünd), potem devet let v Špitalu ob Dravi. Vzlic večkratni prošnji, da bi bil prestavljen na slovensko zemljo, se mu ta želja ni uresničila. Tako je na tuji zemlji dovršil 40. leto svojega službovanja ter stopi v pokoj. Ne dvomimo, da je zadovoljil svoje višje, vemo pa tudi, da ga je ljudstvo v njegovem okraju čislalo, kar lahko posnamemo iz dopisov nemških časopisov. Celó koroški list „Freie Stimmen“, ki navadno udriha po vsem, kar je le količkaj slovenskega mišljenja, ga hvali, da je nove zemljiške knjige hitro dovršil, da je bilo sploh njegovo uradovanje brzo, da je vestno skrbel, ne samo za premoženje svojih varovancev, temveč tudi za njihovo duševno omiko. Akoprav nemški časopisi njegovo slovensko ime z nemškimi črkami pišejo, vendar nas veseli, da so bili toli nepristranski in mu dali zasluženó čast. Kakor slišimo, se bode gospod okrajni sodnik preselil v Gradec. Mi čestitamo prav iz srca našemu rojaku, vzoru delavnega rodoljuba, ter mu kličemo: „Še mnoga leta!“

Iz Kotmare vasi. (Delovanje naše podružnice. — Razne stvari.) Leto 1889. bliža se svojemu koncu in umestno je torej, da delovanje naše Ciril-Metodove podružnice kratko pojasnimo. Kotmirska podružnica napravila je v teku tega leta tri zборе, in sicer: v Št. Kandolfu poleg Kotmare vasi prvi občni zbor, potem zборе v Bilčovasi in v Hodišah; poleg teh tudi slavnostni shod v proslavo rojstnega dné presvitlega cesarja Franca Jožefa I. na Plešivcu. — Udov šteje naša podružnica 252; denarja se je nabralo 92 gld. 20 kr., potrošilo pa 18 gld. 93 kr. Glavni družbi v Ljubljano poslalo se je 67 gld. 50 kr. in ostane sedaj v podružnični blagajnici še 5 gld. 77 kr. Prejela je naša podružnica od glavne družbe v Ljubljani precejšnje število lepih knjig razne vsebine; nekaj se jih je razdelilo med šolarje v Kotmari vasi, Bilčovasi in v Hodišah, nekaj pa tudi med društvenike same. Bodi tedaj tukaj izrečena zahvala slavnemu vodstvu glavne družbe v Ljubljani, katero je željam naše podružnice dobrohotno vstreči blagovolilo, kakor tudi vsem dobrotnikom in udom podružnice ter onim, kateri so njeno delovanje kakorsikoli bodi

podpirati blagovolili. — Zamolčati pa ne moremo, kako se naši Ciril-Metodovi podružnici na vseh koncih in krajih nasprotuje. Ako že ne omenimo redne in skrajne agitacije nekterih posili-Nemcev proti udeležbi pri društvenih zborih, ne umemo si pa pojasniti postopanja tukajšnjega šolskega vodstva in krajnega šolskega sveta, ktera v svoji splošni gorečnosti za nemštvo posezata po sredstvih, o kterih se ne ve, imajo li namen, prilizovati se z njimi višjim oblastvom, ali nasprotovati družbi sv. Cirila in Metoda, ali pa pospeševati ponemčevanje ter vničenje slovenskega življa. Odvzeli so namreč učencem nekaj povsem nedolžnih knjig, ktere so preč. gosp. župnik med nje razdelili in ki nam jih je poslala glavna družba, namreč: „Angeljček“, in pa „Rudolf Habsburški“. Poleg teh tudi knjigo „Tisočletnica Metodova“, ktera je prišla letos po dr. Lugginu v razgovor celó v deželnem zboru Koroškem in je dala po nekterih slovenskih krajih stražnikom povod k poizvedovanju in zasledovanju po taisti. Slednja pa se je lansko leto le v kakih 4 ali 5 iztisih med odrasle ude razdelila, ni je založila in tudi ne nam poslala glavna družba, ampak nekteri tukajšnji rodoljubi so si jo iz zaloge v Ljubljani (spisal jo je duhovnik ljubljanske škofije in se dobiva v Ljubljani v vsaki bukvarni po 10 kr. iztis) sami naročili.* Te knjige, povsem nedolžne vsebine, poslale so se deželnemu šolskemu совету v Celovec, za kar si je stekel naš podučitelj posebne zasluge. Mislimo, da vendar ne more biti taka pregreha, ako otroci sem in tam v svojem življenju kako nedolžno slovensko knjigo pred oči dobijo. No, gospodom mora biti pač tesno pri srcu, da jih že vsako boro slovensko berilo tako zeló vznemirja, da se vsled tega kar na celem životu tresejo samega strahú. Bori strahopetneži! Tudi se je čulo, da so nekteri učenci prejete knjige raztrgali. Dvomimo, da so storili to iz lastnega nagiba in dobro nam je znano, v katerem grmu tiči gledé te zadeve zajec. Mislimo, da bi se učencem od Ciril-Metodove družbe izdane knjige brez vse skrbi lahko pustile, da bi jih smeli svobodno čitati; saj bi one vzgoji naše mladine gotovo le koristile in manj škodovala, kakor nektera žalujoča predbacivanja, ktera rabi naš provizorični podučitelj pred učenci, zabavlja je čez cerkvene obrede, ali pa otrokom dajeja nepristojne priimke, s kterimi zasmejuje ob jednem njih roditelje ali vzgojitelje s tem,

* Gledé knjige „Tisočletnica Metodova“ dovoljujemo si vprašati, ali ni istina, kar se v njej popisuje in ali ni zgodovinsko dokazano, da so tedanji nemški škofje: solnograški nadškof Adalvin, pasovski nadškof Emanrik in brižinski škof Anon, res po zverski grdo ravnali s sv. Metodom ter s tem ravnanjem nasprotovali v svoji predrznosti celo tedanjemu papežu Hadrijanu II.? Dokazano je, dostavljamo še enkrat, da je nemški pasovski nadškof Emanrik iz zgolj zavisti in osobnosti vihral z bičem nad svetim Metodom, ga pustil pretepavati ter ga na milost in nemilost prepustil Nemcem, da so ga vlačili po mrazu in po snegu, okovali ga v težko železje in konečno pahnili v ječo, v kterej je moral prebiti cela dva in pol leta, in iz ktere ga je rešil še le papež Janez VIII. potem, ko je prevzel (l. 872.) po smrti papeža Hadrijana II. poglavarstvo sv. cerkve. Kako krivično in odurno se je vedel nasproti sv. Metodu tudi še četrti nemški škof Vihing, kako grozno je postopal z Svatopolkovno pomočjo po Metodovi smrti zoper slovanske duhovnike in Slovence sploh, in kako so potem njegovi nemški somišljeniki hiteli trgati in pokončavati slovenske mašne knjige ter metati jih na grmade, o tem niti govoriti nečemo. Ako se Nemci sedaj sramujejo teh nečloveških činov svojih pradedov, za to naj odgovarjajo sami. Pis.

da jih primerja opicam. Šolskemu voditeljstvu ter krajnemu šolskemu совету bodi v prvi vrsti naloga, da si take in enake nedostatke in samolastne podučiteljeve predrznosti nekoliko bolje ogleda, namesto da s posebno gorečnostjo zasleduje od šolske družbe sv. Cirila in Metoda izdane nedolžne knjige. Obračajte svojo pozornost na tisto stran, kamor Vam jo je obračati potreba. No, pa naj dotičniki še nekaj časa preobračajo kozolce ter imajo svoje veselje, saj njih oblast ne bo večno trpela; enkrat bode menda vendar tudi pri nas na Koroškem teh neznosnih razmer konec. „Vsaka sila do vremena!“ P—r.

Iz Št. Lenarta pri Sedmih studencih. (III. letni zbor naše podružnice.) Dasi ni bil dan — bila je ravno prva adventna nedelja — III. letnemu zboru naše podružnice posebno ugoden, udeležilo se ga je vendar blizo 100 družbenikov. Ko je načelnik Wutti zbrane družbenike prisrčno pozdravil in izpregovoril nekaj primernih besed, poročal je tajnik Wuherer o delovanju naše podružnice v zadnjem letu. Omenil je, da je načelništvo priredilo v preteklem letu dva podružnična shoda, dné 28. apr. v Ločah in 22. septembra na Dravi. Pri obeh shodih so udeleženci slišali mnogo koristnega, a imeli so tudi vsakokrat pošteno slovensko veselico. Pri tej priliki naj omenimo, da so taki shodi sploh jako koristni in da nam lahko nadomeščajo vsako drugo društvo. Pri njih se lahko razgovarjamo o vseh stvareh, ako že ne v tako zvanem „oficijelnem“, pa vsaj v zabavnem delu. Le govornikov imamo premalo. Častiti gospodje duhovniki so itak z delom preobloženi, posvetni gospodje pa so nam in našim težnjam večinoma nasprotni; le mala peščica jih je, ki bi se morda radi udeleževali podružničnih shodov, pa se ne smejo, ker jim je to prepovedano. Zategadelj si dovoljujemo prositi slavno vodstvo, naj blagovoli pošiljati k našim shodom govornikov, ki nas bodo poučevali o poljedelstvu, živino- in sadjereji, kupčiji in o drugih potrebnih rečeh. Saj dobro vemo, da se mora dandanes učiti, kdor hoče kaj veljati. Pomagati si pa moramo na omenjeni način, dokler ne dobimo šol, ki bodo ustrezale našim potrebam. Nadalje je tajnik poročal, da si je načelništvo omislilo „nabiralne knjižice“. To so knjižice z listki ali „kuponi“ po 10 kr. Te knjižice so se razdelile po vseh vaseh naše okolice. Tako misli načelništvo število podpornikov najmenj podvojiti, naši imenitni družbi pa zvišati toliko potrebne dohodke. Svetovali bi tudi drugim podružnicam, naj poskusijo s takimi „nabiralnimi knjižicami“ povišati število svojih udov. Načelništvo naše podružnice ima še mnogo iztisov takih knjižic in jih bo blage volje brezplačno poslala onim, ki se oglasé pri g. Matiju Wutti-ju, posestniku na Vočilu (pošta: Riegersdorf). Tudi v preteklem letu je načelništvo naše podružnice prosilo raznih poučnih in zabavnih knjig. Slavno vodstvo nam je blagovolilo darovati: 130 katekizmov, 125 molitvenikov, 85 zgodob sv. pisma, okoli 200 lepih knjižic „Franc Jožef I., cesar avstrijski“, in „Rudolf Habsburški“. Razun teh in nekterih drugih knjižic dobili smo tudi pisnega orodja za 4 gld. — Vse te knjige — bilo jih je okoli 600 — razdelile so se med pridne otroke po šolah: v Podklostru, v Št. Lenartu, v Ločah, na Pečnici, na Brnci, v Štebnji, na Zili in na Dravi. Upati smemo, da

bodo vzbujale med našo mladino ljubezen do vere in do jezika materinega, na kar se žalibog v naših sedanjih šolah tako malo ozira. — Nadalje poroča tajnik, kako so vrli Št. Lenartčani borili se za slovensko šolo, in če tudi niso dosegli svojega namena, prišel je vendar glas tudi na Dunaj, ki priča, da koroški Slovenci niso zadovoljni s sedanjo šolo. Omenjal je še, kako srčno in prijateljsko, pa tudi častno so sprejeli naši vrli bratje onkraj Karavank koroške Slovence pri Vodnikovi slavnosti v Ljubljani in pri IV. veliki skupščini na Bledu! Ker slavno vodstvo v prvi vrsti skrbi za svoje koroške hčerke, končal je tajnik svoje poročilo, zakličem: „Živela naša mati, živela glavna družba sv. Cirila in Metoda!“ — Iz poročila blagajnikovega posnamemo, da je podružnica imela v preteklem letu 89 gold. 14 kr. dohodkov in 83 gld. 77 kr. stroškov. — Knjižničar poroča, da je knjižnica pridobila 155 knjig in 88 napevov. Za te knjige in napeve se ima podružnica večinoma zahvaliti raznim rodoljubom po vseh pokrajinah slovenskih. — Razun navedenih poročil zanimal je poslušalce govor gospoda živinozdravnika Dulárja; govoril je o živinozdravništvu in o kupčiji z živino. Zbrani živinorejci so govor jako pazljivo poslušali in se iz njega marsikaj koristnega naučili. Slišali smo, da je gosp. Dulár sestavil knjigo o živinozdravstvu, in da misli rokopis ponuditi slavnemu odboru družbe sv. Mohorja. Vsi kmetje torej, ki so že imeli priliko, poslušati izvrstne nauke gospoda živinozdravnika Dulárja, prosijo, da bi nam slavna družba sv. Mohorja med knjigami za l. 1890. podarila Dulárjevo knjigo o živinozdravstvu. — Gospod drd. Kraut navduševal je zbrane Slovence, naj ne izgubijo upanja, kajti tudi nam se mora enkrat roditi odrešenik. Lepo sta deklamovala deček in deklica; vrli Št. Lenartski pevci pa so nas razveseljevali z milimi slovenskimi pesmami. — Tako se je vršil III. letni zbor naše podružnice. Prepričani smo, da bo načelnštvo tudi v četrtem letu tako vrlo spolnjevalo težke dolžnosti v svesti si Jurčičevih besed:

Za národ delati,
Moči vse moške dati koristi obče,
Skrbi nakladati si domovinske,
Dolžnost je vsacemu moževi.

Iz Medgorij. (Na dležnost nemškutarjev.) V naših krajih imamo dosti takih prismojenih hlačmanov, da jim vse smrdi, kar je slovensko, če ravno so oni sami rojeni Slovenci. Naša podružnica sv. Cirila in Metoda jim je posebno na poti, tako da ljudi še na cesti ustavljajo in jih zmirjajo zavolj te družbe. Taki so tudi vsi liberalci in godrnjajo čez duhovnike in še posebno jih to peče, da so duhovniki prijatelji slovenščine. Nedavno se je en tak ustil, da so duhovniki neumni, ker se tako poganjajo za slovenščino. Mi pa mislimo, da ti ljudje ne poznajo četrte zapovedi; kajti kdor zaničuje svojo materno besedo, zaničuje tudi svoje stariše! Mi se pa ne zmenimo za nemškutarске čenčarije. Naj le gledajo, da jim na konec nosa mustače zrastejo!

Iz spodnjega Roža. (Železnica.) Mnogo se pri nas govori o železnici skoz Ljubel. Za naš kraj bi bila res potrebna. Tukaj imamo puškarje, potem fužine v Borovljah, Podljubelom, v Bajtišah in na Bistrici. Zdaj je treba izdelke v Celovec voziti in tam na železnico dati. To je težavno in drago.

Ta Železnica bi se splečala, ker bi oživila koroško kupčijo s Trstom in s Kranjci. Onkraj Ljubela pa je Tržič, ki tudi mnogo stvari izdeluje in je železnice zelo potreben. Na poslanca Ghona smo pa vsi nevoljni, ker je govoril in glasoval proti naši železnici. On je vendar naš poslanec, kajti v državnem zboru zastopa tudi naš okraj, in kot naš poslanec bi vendar ne smel zoper naše koristi govoriti. Mi Slovenci ga sicer nismo volili, pa Borovčiči in Medborovci so ga volili. Zdaj bojo vendar spoznali, kako so bili neumni. Če že po vsej sili hočejo Nemca ali nemškutarja za poslanca imeti, naj bi vsaj Beljačana ne volili, kajti to je vsakemu jasno, da je Beljačanom Turska železnica bolj pri sreči, kakor Ljubelska. Res je bilo čudno videti, ko je dr. Rainer govoril za našo železnico, naš poslanec Ghon je bil pa nam nasproten!

Iz Lovank smo sprejeli sledeči dopis: „V 21. številki „Mira“ piše nekdo o shodu „bauernbunda“ v Doberli vesi in pravi o nas Lovančanih, kako smo se vjeli. Posebno pa omiluje dva kmeta, da sta govorila s tujimi mislimi in predpisanim govorom. Na to odgovarjam sledeče: Od nekdaj so Lovančani znani kot vneti Slovence, in tudi zdaj se ne čutimo vjete, ker mi se ne damo nikoli v kozji rog ugnati. Pa tudi mi želimo mir, ne pa prepira. Se ve da ne more prej biti miru, dokler se naše slovenske terjatve ne izpolnijo. (Dobro!) Pa kakor vsi zavedni Slovenci smo bili tudi mi žaljeni, ker na shodu ni bilo tako, kakor je bilo prej rečeno; zraven mnogobrojnih zastav ni bilo nobene slovenske. Jaz pa nisem govoril tujih, predpisanih besed, ampak to sem rekel: »Moj predgovornik je vas v nemški besedi pozdravil; ker pa marsikteri nemškega jezika zmožen ni, in v dokaz, da slovenski kmet nemškega kmeta ravno tako spoštuje in z njim v bratovski edinosti živeti hoče, z njim enake pravice tirja, kjer se za nju blagor in korist deluje; zato si dovoljujem, v imenu slovenskega kmetijskega stanú vas pozdraviti v maternem jeziku. Posebno nas veseli, da mi našemu visokozaslužnemu poslancu Petru Laksu v roke seči moremo, in mu izrečemo hrepeneče želje, da bi naše slovenske koristi ravno tako krepko branil, ko vsake druge, in da bi današnje posvetovanje bilo vsem v korist, in da bi slednjič nemški in slovenski kmetijski stan v eno veliko zvezo se združiti mogla.« Jaz častitam ovemu „bauernbundarju“, ki je nama tako predpisal, in ljubi bralci naj sodijo, ali sem se kaj pregrešil s tem govorom zoper kmetijski stan, ali zoper vero, ali zoper národnost?“

Naš odgovor. Iz tega pisma vidimo, da Vi ne berete „Mira“, ali pa da ga le po vrhu berete. Sicer bi morali „bauernbundarje“ in Petra Laksa bolj poznati. Gotovo ste se pregrešili zoper slovenske kmete in zoper vero in zoper slovensko národnost. Prvič zato, ker ste z Vašim govorom prišli „bauernbundu“ na pomoč; kajti „bauernbund“ je nasprotnik slovenskih pravic, kar je s tem dokazal, da je prosil, naj ostane v šolah vse pri starem, tedaj pri nemškem pouku; on je nasprotnik slovenskih kmetov, kateri želijo, naj bi se jim šolsko breme olajšalo in naj bi se šola skrčila na šest let. „bauernbund“ se je pa izrekel za osemletno šolo; on je nasprotnik slovenske duhovščine in tudi takih kmetov, ki

imajo še kaj vere, zato ni podpiral izvolitve našega poslanca Murija, čeravno je tudi on kmet; pa tudi na shodu „bauernbunda“ v Št. Vidu se je pokazalo, da to društvo ni prijazno veri, kajti govorile so se take reči, da bi se Vi ustrašili, ako bi jih bili na lastna ušesa slišali. Da je pa odbor to pustil, že kaže, da je bil s tem zadovoljen. Sicer pa, kdor kolovodje ali prve glave „bauernbunda“ pozna, že ve, pri čem da je. Saj je Škorjanc sam še v Doberli vesi med Slovenci, kjer si vendar še svojih mislij ne upa tako povedati, kakor bi jih rad. udrihal po duhovnikih in se jezil, da iz cerkvenega denarja niso nič hoteli dati za brizgalnico, za dijaško (studentovsko) hišo (Marijanišče) so pa pač koj dali. Ta mož pa ne ve, da duhovniki cerkvenih denarjev ne smejo dati za kar bi bilo; za dijaško hišo so jih še le potem dali, ko so privolili cerkveni ključarji (cehmoštri), škofijstvo in cesarska vlada. Vi imate o „bauernbundarjih“ velike in visoke misli; ko bi jih pa prav poznali, bi še zraven ne šli, kedar tisti kak shod napravijo. Vi pravite, da niste vjeti. Mi pa pravimo: kdor vam je tako visoke misli o „bauernbundu“ v glavo vtepel, tisti vas je vjel, naj bo že Škorjanc ali kdo drugi. Tudi mi hočemo mir, pa kakor Vi sami pravite, še le potem, kedar bomo imeli Slovenci enake pravice kakor Nemci. „Bauernbund“ pa tega noče. On le nemščino naprej tišči, in „bauernbundarski“ poslanci: Seebacher, Oraš, Laks in Tengg glasujejo v deželnem zboru vselej zoper slovenske šole, zoper slovensko uradovanje po pisarnah, sploh zoper vse, kar po slovenščini diši. Oni bi radi z nami imeli mir, pa le tak „mir“, da se mi vseh svojih pravic odpovemo, in da prej ko prej zatajimo naš slovenski jezik in po vrhu še našo katoliško vero. Njih prvi in morda edini namen je: kmete odcepiti od duhovnikov, da bi bilo potem slovenščine konec, in da bi tudi za vero noben poslanec več ne govoril. Tako mimogredé govorijo tudi o kmečkih potrebah, da bi kmete ložej preslepili in k sebi privabili, storili pa za kmete še nič niso in tudi ne bodo. Mi Slovenci smo za kmeta že davno prej skrbeli, prej ko je še kak „bauernbund“ bil, in že takrat, ko sta se oba Seebacherja še samo za nemški sulferajn poganjala, kajti „bauernbund“ jima je še le pozneje na misel prišel, ali pa so ju drugi na to naučili, da bi s tem premotili slovenske kmete ter jih zvalili v nemško-liberalni koš. Slovenska stranka je kmetom ustanovila že veliko posojilnic po Štajerskem in Koroškem, kjer dobijo potrebni denar; „bauernbundarji“ pa še nobene. Tista „velika zveza nemških in slovenskih kmetov“, na katero Vi mislite in o ktorej so Vam v ušesa natrobili, se ne bo nikoli uresničila, zato ker nemški kmetje ne marajo za „bauernbund“. Oni imajo boljši nos in so brž spoznali, kam pes taco moli! Nekaj nemških kmetov so res tudi nalovili, pa veliko jih ni; najbolj se jim lov obnese med tistimi Slovenci, ki že bolj po nemščini dišijo in duhovnikov ne marajo. „Bauernbund“ je tedaj v prvi vrsti nemškutarstvo društvo, kakor ste sami videli na zastavah v Doberli vesi. Vdrugič pa ste bili Vi nespametni, da ste Petra Laks s tako častjo pozdravili. Ali ne veste, da je Peter Laks zmirom glasoval

zoper slovenske pravice? Ko bi tega ne storil, bi tudi voljen ne bil, kajti liberalci in z njimi zvezani „bauernbundarji“ ne volijo tacega, ki bi branil pravice slovenske besede. Laks ni za slovenske kmete še nikoli nič storil, ne na Dunaju, ne v Celovcu; če se za kmete oglasi v deželnem zboru, so mu le nemški kmetje najprej pri sreč, na Dunaju pa sploh nikoli še ni govoril. Zato ne zastopimo, zakaj ga Vi imenujete „visokozaslužnega“. Ktere „zasluge“ pa ima za nas Slovence ali za vas Lovančane? Tudi je smešno, če mu Vi prigovarjate, naj se tudi za slovenske pravice potegne. To je toliko, kakor če bi komu rekli, naj iz lastne kože skoči! Tega nobeden ne more; pa tudi nemški liberalci, ki je od mladega le za nemštvo vnet in poučen, kateri je tudi svojim prijateljem obljubil, da bo le za Nemce delal, tak se nikdar ne bo in ne more potegovati za slovenske pravice! Vi ste res v politiki še malo skušeni, da morete kaj tacega verjeti; zato se ne čudimo, da Vas je mogel Škorjanc na svojo stran dobiti. Če bi Vas pa v pekel peljal, ali bote tudi tje za njim šli? Da se je Vaš „visokozaslužni“ g. Peter Laks enkrat tako globoko ponižal, da je obiskal tudi slovenski del svojega volilnega okraja, to pride le od tod, ker bojo drugo leto volitve za deželni zbor, čez dve leti pa volitve v državni zbor. Liberalci, nemškutarji in „bauernbundarji“ zato že zdaj na to delajo, da bi ljudi pregovorili na svojo stran. Varujte se takih zalezovalcev, ki hodijo v ovčjih oblekah, od znotraj so pa glabljivi volkovi!

Iz Dobropolj pri Velikih Laščah. (Slaba letina. — Naše šole in uradnije.) Pri nas smo še v lepem kraju, ki je pripraven za žito in za živinorejo. Pa letos je bila slaba; polovico pridelka nam je nesrečni črv snedel. Ljudje so tako malo pridelali, da bo komaj do velike noči kaj jesti, potem se je pa lakote bati; ali pa se bomo spet močno zadolžili, če nam bo kdo kaj posoditi hotel. Za druge reči je pa tukaj prijetno; pri nas nemamo ne Nemcev, ne nemškutarjev, ampak smo sami Slovenci. Šolo imamo na tri razrede, pa so vsi slovenski; zato se otroci lahko učijo, ker jim učitelj vse po slovensko razklada. Učijo se brati, pisati, krščanskega nauka, računstva in še več drugih rečij. Naš šolski vodja g. Hudovernik ima posebno veselje s sadjerejo, šolski vrt ima v lepem redu, in tudi otroke uči, kako je treba s sadnim drevjem ravnati. To je velika dobrota za nas, kajti otroci bojo že zdaj veselje za sadje dobili, in kedar dorastejo, bojo radi sadili zlahkno sadje, ki bi pri nas dobro rastlo, pa do zdaj smo se za-nj premalo zmenili. Kmečki stroški so pa zmirom večji, zato bo gledati treba, da bodo tudi naši dohodki zmirom večji. Tudi v kancelijah je pri nas vse slovensko, in tega smo veseli, da se z gospodi vsaj zgovoriti moremo in ni treba tolmačev. Naš sodnik g. dr. Šufraj in drugi uradniki so sami Slovenci, oni z nami po slovensko govorijo in tudi po slovensko zapišejo, kar je treba. V tem oziru smo res srečni, da nemamo tistih prepirov; želimo pa tudi vam Koroščem, da kmalu pridobite take pravice, kakor mi, namreč slovenske šole in uradnije. Pri nas nemščine ne potrebujemo, ker se le redko prigodi, da bi kak Nemeč k nam prišel.

Iz Litije (Ravnopravnost in § 19.!!) Naš okr. glavar, g. M. Grill, prišteva se še vedno tem,

kerim bolje ugaja naš kruh, kot naša národnost. Mi se ne oziramo toliko na to, da je bil nekdanj na Štajerskem „hochdeutsch“, kakor sam pravi, to nas pa zares boli, da naš jezik tako zelo odriava. Pomislite si, g. Grill pošilja jedino nemške dopise župnijskim uradom, šolskim vodstvom, včasih tudi krajnim šolskim svetom in preprostim ljudem nemščine popolnoma nevedšim. Tudi na slovenske dopise odzivlje se nemški! Častiti župnijski urad v Št. Lambertu je prosil že štirikrat slovenskega uradovanja, a g. Grill se ne ozira na to opravičeno zahtevo. G. glavar trdi, da sta na Kranjskem slovenski in nemški jezik jednakopravna in on bi imel s tem pravico, uporabljati katerikoli teh dveh jezikov v uradnem poslovanju. Mi poznamo dobro osnovne zakone in se opiramo na § 19., kateri pripoznava pravice vsakemu jeziku in zato pritrjujemo čast. župnijskemu uradu Št. Lambertskega, da ima prav, zahtevajoč slovenskega uradovanja in veseli nas, da se je isti urad pritožil na visoko c. k. deželno vlado, proseč odloka in ukaza, da bo i slavno okrajno glavarstvo Litijsko izvrševalo § 19. Z Nemei naj se uraduje nemški, s Slovenci slovenski — to je jednakopravnost. Ali je pa to logičen sklep, da naj se uraduje vsled jednakopravnosti dveh jezikov s Slovenci v tujem jim jeziku? Ne treba, da bi kdo hlače trgal po šolah, ne treba učiti se prava niti logike, vsak preprost človek nam bo pritrjeval, da je jednakopravnost jezikov dejanski pripoznana ondi, kjer se občejuje z národom, v njegovem jeziku. Gg. državne poslance prosimo, da se o tej zadevi oglase v državnem zboru. § XIX.

Čast. uredništvo „Mira“ v Celovcu.

Na podlagi §. 19 tiskovne postave prosim v prihodno štev. „Mira“ sledeči ugovor vzeti.

Ugovor.

V štev. 23 „Mira“ se v dopisu iz Globasnici najdejo gerde laži, katere s tem ugovarjam:

1. Ni res, da sem se jaz pri seji krajnega šolskega sveta dne 17. novembra t. l. razsajal, ampak nepremekljivo in mirno na mojem sedežu ostal.

2. Ni res, da sem nad svetovalci upil, kjer noben ni gluhi, jaz tudi močnega glasa nimam in se pri sejah še dro spodobno obnašati vem.

3. Ni res, da bi vsi svetovalci županu možko besedo dali, da bojo trdni ostali, kjer žnjim popred besede govori ni nisi.

4. Ni res, da sem se jaz izgovarjal, da svetovalci zoper voljo č. g. župnika Eichholzer-ja za slovensko šolo se podpisati ne smejo, kjer od tega besedice nisem krknil in tudi nihče ni čul.

5. Ni res, da je bila seja na tako uro nastavljena, ko so bili č. g. župnik zadržani, kjer seja se je začela ob 3 popoldne, in ko popoldanska Božja služba vselej že pred tej uri mine, tako bi lahko mogli priti, če bi hotli. Pa g. župnik so sami rekli, da ne pridejo k drugi seji, o kateri se od Njih predmeta ne bo pogovarjalo.

Te moj ugovor se še od druge strane potrditi more, če bo treba.

V Globasnici, dne 13. decembra 1889.

P. Zenkl, nadučitelj.

Naj sprej. čast. uredništvo „Mira“ v Celovcu.

V številki 23 Vašega lista „Mira“ od 10. decembra t. l. se nahaja dopis iz Štebna pod Juno z napisom „Kako naj otroci pozdravljajo“ ki je skoraj skoz in skoz neresničen. Zavolj tega se čast. uredništvo prosi, vsled § 19 tiskovne postave nasledni preklic v prihodnjo številko lista „Mira“ ponatisniti.

Resnično je le, da je podpisani otroke prašal, kaj so imeli z duhovnim gospodom za en pogovor in so ti mu med

drugim odgovorili, da so gosp. provizor iz Štebna njim rekli, naj pozdravljajo popotnike z „hvaljen bodi Jezus Kristus“.

Neresnično je pa, da bi se sam, ali zelo cela šola z njim, zavolj tega smejal.

Neresnično in grda laž je drugič, da bi podpisani na konec rekli, naj otroci pozdravljajo, kakor sami hočejo. On je temveč pri tej priložnosti, kakor pred tem že večkrat od otrok zahteval, da pozdravljajo primerno vsakiga popotnika, in če želi gosp. provizor od otrok z „hvaljen bodi Jezus Kristus“ pozdravljen biti, naj ga pozdravljajo tako, kakor on hoče.

To je resnica, vse drugo pa popačenost in grdo obrekovanje.

Globasnica, dne 13. grudna 1889.

Fried. Strauss, podučitelj.

Natisnili smo ta dva popravka po § 21. tiskovne postave. Radovedni smo pa, kaj na to odgovori naš dopisnik, ki nas je o resničnosti svojih dopisov že naprej zagotovil in je pripravljen vse, kar je pisal, tudi dokazati ter je sploh jako zanesljiv in o tamošnjih razmerah dobro poučen. Popravke priobčimo natančno po izvirniku. Uredn.

Kaj dela politika.

V državnem zboru je predložil denarni minister Dunajevski državni proračun za l. 1890. Potrebščina znaša 545,475.600 gld., pokritje pa 546,418.477. Toraj je preostanka blizo da en milijon. Ukljub velikim stroškom za vojaške potrebe tedaj ne bo treba delati novih dolgov. To je že nekaj tolažbe. Vendar se ne sme zamolčati, da nekteri davki hudo stiskajo revno ljudstvo, in da davki niso dobro razdeljeni: mnogi premožni ljudje so brez davkov, drugi revni pa komaj še dihaljo pod njih težo. Dunajevski je rekel, da misli upeljati zmeren prihodninski davek, in potem nekatere druge olajšati. To je dobra misel. Ako se upelje ta davek in pa še borzni davek, ki pride menda v kratkem v razgovor, potem bo mogoče (ako vojske ne bo), olajšati, t. j. znižati nekatere druge davke. V znižanje priporočamo našim poslancem posebno zemljiški davek (Grundsteuer), stanarino (Hausklassensteuer), in pristojbine (Gebühren). — Poslanec Plener, vodnik nemških liberalcev, je hudo napadel sedanjo vlado. Minister Taaffe mu je odgovoril ojstro in zavrnil liberalce. Rekel je tudi, da je vlada imela zmirom resno voljo izvršiti národno ravnopravnost. Mi koroški Slovenci o tej „resni volji“ do zdaj še nismo nič čutili in videli! — Pravijo, da pride prememba volilnega reda za Koroško še pred veliko nočjo do prvega branja. Pa prvo branje nam nič ne pomaga, in bojimo se, da bomo l. 1891. volili še po starem redu! Vendar nas nekoliko tolaži, da je g. dr. Ferjančič izvoljen v volitveni odsek. On se bo gotovo potrudil, da spravi reč v pravi tir. — „Slovenec“ se piše iz Dunaja, da so poslanci desnice skoraj da že vsi edini v zadevi šolskega vprašanja, in da imamo vendar pričakovati novo šolsko postavo. Prav bi že bilo; pa po sedanjih skušnjah so naši upi precej ponižni, ker poznamo omahovanje Taaffejeve vlade in nasprotni duh ministra Gautscha. — Kranjski poslanci se baje živo potegujejo za podporo k dolenski železnici in osuševanju ljubljanskega močvirja. Obe zadevi ste zelo potrebni, in državni zbor ima tem manj pravice, upirati se potrebam Kranjske dežele, ker je v prejšnjih letih dovolil veliko večje podpore za druge dežele, na primer za Galicijo, Tirolsko, Koroško itd. — Sicer je državni zbor določil mornarski red; vladi se je dovolilo pobiranje davkov in 70.000 vo-

jaških novincev. Krošnjarska prostost se bo nekoliko omejila. Novi kazenski zakonik je menda že izdelan in pride kmalu na vrsto. Pravijo, da prinese zoper nas urednike še ostrejšo določbo gledé žalenja časti. Še tega se nam je menjkalo. Človek si tako že ne upa nič več pisati, posebno v deželah, kjer se javno mnenje draži in ščuje zoper urednike, ki zastopajo manjšine. — Med našo in ogersko vlado se vršijo govori zaradi urejevanja valute. Tedaj znamo nov denar dobiti. — Slovenski poslanci kranjskega deželnega zbora so podpisali izjavo, da hočejo z naprej složno postopati po starem geslu: „vse za vero, dom in cesarja“. To nas tembolj veseli, ker smo tako težko gledali pogubne ljubljanske prepire. Sovražnikov nam ni treba iskati med seboj, imamo jih na mejah dovolj. Poglejmo samo na novo društvo „Südmark“ v Gradcu, ki je obrneno zoper vse Slovence, kakor kaže njegov oklic! Brali smo v časnikih, da se o veliki noči snidejo vsi slovenski državni in deželni poslanci v Ljubljani. Priporočamo jim, naj preudarijo, kako nasproti stopiti društvu „Südmark“! — Iz Trsta so iztirali irredentaša Ullmanna. Na Laškem so ga s častjo sprejeli. Neki poslanec je ministra Crispija zavolj Ullmanna ostro prijel. — Časnik „Nord“ piše po pravici, da Madjari najbolj pačijo avstrijsko politiko. — „Katoliško politično društvo v Ljubljani“ je od vlade potrjeno. Da bi le tudi kaj delalo! — Pražki knezonadškof svarijo vernike pred častenjem krivoverca Husa. — Bukovinski deželni predsednik baron Pino je šel zavolj očesne bolezni nekaj časa na dopust in biva zdaj na svojem gradu pri Velikovecu. Deželno vlado v Bukovini vodi začasno grof Pace.

Pregnani braziljanski cesar Peter je došel v Lizbono. Ni resnica, da bi bil sprejel ponujano pokojnino od puntarske vlade; on jo je odklonil. Čez zimo bo stanoval v vili vojvodinje Latour. — Na Španjskem se bojijo republike. Tudi na Laškem se vzdiguje republikanski duh. Svet ve, s kako pravico so si pridobili piemonteški kralji celo Italijo. Morda se nad njimi še izpolnijo besede: „S kakoršno mero bote merili, s tako se vam bo vračalo.“ Sicer pa je že tepena vsa laška dežela. Povsodi je strašna revščina. Iz Apulije se piše, da ni dela, ne izvoza, ne zaslužka; tovarne stojijo, tudi na kinetih ni dela; kmet in mestjan ne najmeta nikjer kredita, ker denarja in zaupanja ni; notarji ukladajo brez števila tožeb. — Š sedanja zunanjo politiko niso Lahi nič kaj zadovoljni; vse ljudstvo želi le zveze s Francozi, ne pa z Nemci. Željno škilijo čez avstrijske meje v Trento, v Trst in Istro, kjer bi bilo še kaj dobiti za nenasiteni laški želodec. Zdaj so se spravili še na pobožne ustanove (opere pie), ktere hočejo duhovnikom vzeti! — Vest, da bi imel ruski carjevič vzeti nemškega cesarja sestro, se preklicuje. — V Nemčiji vedno huje stiskajo Poljake. Niti bukev in časnikov jim ne privoščijo, ampak le to jim trobijo na ušesa, kako jim je nemščina potrebna. Poljske delavce, ki niso tam doma, pa kar iz dežele gonijo! Če se jim ne bo kedaj povrnilo? — Tudi zvezne države v Ameriki se ne čutijo več varnih. Zbor je dovolil 25 milijonov dolarjev za pomorske oklopnice (železne, vojne ladije). — Bolgari vzamejo

30 milijonov na posodo. — Srbskim listom se je zažugalo, ker zmirom ščujejo in hujskajo proti Avstriji. Radi bi v Bosni napravili punt. — V Švici so izvolili Ruchoneta (Rüschoné) za predsednika republike.

Gospodarske stvari.

Lahek pripomoček za ohranjenje lesa, ki se postavlja v zemljo, je zmes, napravljena iz dveh delov premogovega pepela in jednega dela ugašenega apna. S to zmesjo se napolnijo jame, v ktere se les zabije. Najbolje je, če se rabi zmes suha. Celo premogov pepel ali apno samo za-se les kaj dobro varuje. Z železnim kolom napravijo se primerno globoke in precej široke jame, napolnijo se s premogovim pepelom in apnom. Nato postavijo se koli va-nje ter se obsujejo s to mešanico.

Kako se preženejo podgane. Neki kmetovalec priporoča nov način za preganjanje podgan. Poskusil je že vse mogoče, da bi pregnal podgane s svisl in iz hlevov pa brez vspeha. Nalil jim je katrana v luknje, toda podgane naredile so le novih luken. Nazadnje je pa tri podgane žive ujel, namazal jih s katranom vse razen glave in jih spustil zopet v luknje. To je pomagalo. Podgane so se vse preselile in v šestih letih se niso povrnilo.

Za pouk in kratek čas.

Od kodi so naši priimki?

(Konec.)

Tisti pa, ki je kmetijo prodal, je moral vendar še kako ime ohraniti. Če je na pr. „France Zavodnik“ to storil, niso ga mogli samo s „Francetom“ imenovati, kajti Francetov je več. Rekali so tedaj še zmirom „Zavodnikov France“; „Zavodnik“ ni bil več, pa še vedno „Zavodnikov“. Ta končnica „ov“ je še zmirom v navadi, da pové, iz ktere hiše je kdo doma. Na primer „Osojnikov Jaka“ pomeni Jako, ki je rojen in izrejen pri Osojnikovi kmetiji. Končnica „ov“ pomeni, da ni posestnik, sicer bi se mu reklo „Osojnik“; nikakor pa ne pomeni, da se tudi „Osojnik“ piše, kajti lahko je že davno druga rodbina na kmetiji; lahko pa je tudi, da še od gospodarjeve rodbine ni, kajti če je Osojnik kako siroto k hiši vzel, pridajo jej ljudje tudi hišno ime.

To so tedaj hišna imena. Koroški Slovenci se še zdaj ne marajo klicati po svojih „priimkih“, ampak po hišnih imenih. „Priimki“ se pri nas niso mogli udomačiti, mnogo je ljudi, ki niti ne vejo, kako se njih sosed „piše“, kličejo ga le po hišnem imenu.

Priimke (t. j., kako se človek piše) so pri nas Nemci upeljali. Ko so namreč v 13. stoletju začeli ljudi zapisovati, niso jim mogla zadostovati sama krstna imena. Hišnih in rodovinskih imen pa mnogi Nemci niso imeli. Kaj so tedaj počeli, da bi ljudi razločili? Rokodelce po mestih so zapisali po njih delu in ti priimki so jim potem ostali, na pr. Josef Müller, Johann Bäcker, Michael Schuster, Jakob Schneider, Peter Mayer, Ernst Schulze (župan) itd.“ Drugim, ki niso imeli posebnih opravil, so dali priimke po njih

lastnostih, na pr. „Braun, Schwarz, Weiss itd.“ Hišne posestnike so pa imenovali po njih hišnem znamenju. V tistih časih namreč hiše še niso imele številke, da bi se moglo reči „posestnik hiše št. 3, ali št. 25“; ampak kakor so vitezi svoje grbe imeli, tako so se hiše ločile po znamenjih nad vratmi. Eden je imel nad hišnimi vrati iz kamna izklesano ali pa naslikano lesico, drugi zajca, tretji medveda itd. Pri zapisovanju ljudi so hišniki dobili imena svojih grbov, toraj imamo toliko Nemcev z imeni: Wolf, Bär, Haase, Fuchs, Löwe, Hirsch, Bock, Wurm, Fisch itd.“ Nemški kmetje pa so imeli hišna imena po legi svojih kmetij, in ta imena so jim zapisali kot stalne priimke. Od tod imena: Oberhofer (Gornik), Sonnwendhofer (Osojnik), Thaler (Dolnik), Strasser (Cestnik), Mooser (Lužnik), Berger (Hribar), Oberberger (Klančnik), Unterberger (Podgornik) itd.

Ko so začeli Slovence zapisovati, so delali po možnosti ravno tako. Kmete so zapisali po imenu kmetije: „Razpotnik, Podlesnik, Lužnik, Klančnik, Osojnik, Senčnik, Vodnik, Plotnik, Gornik, Dolnik, Dolinar, itd. Nekteri Slovenci so vedeli še za svoje staro rodovinsko ime in so tega gospodom povedali, da se je zapisalo na pr. „Janežič, Jurčič, Markovič, Markovec, Lukanec, Matvezič, Gregorčič, Mihelič itd. Nekteri hišni posestniki so tudi že imeli po nemški šegi grbe na hišah, in ti so po njih dobili priimke: „Zajec (Zejec, Zec), Medved, Volk, Jazbec, Lesjak, Kos, Mrcina, Miška, Muha, Bučela, Keber, Brence itd.“ Rokodelce so imenovali in vpisali po stanu: „Kovač, Šuster, Žnidar, Šlosar, Kauc (Tekalec), Kaučič (Tekalčič), itd.“ Druge, ki niso imeli ne rokodelstva, ne hiše, so vpisali po osebnih lastnostih ali pa hudomušnih ljudskih priimkih, kakor: „Belec, Črni, Erjavec, Vodopivec, Zmrzlak, Ščetina, Kračman, Pipec itd.“

Dostikrat so nemški uradniki slovenska imena silno popačili. Tako je na Koroškem pogosto ime „Uschnig“. Ali je mar ta rodbina od „ušči“ svoje ime dobila? Kaj še! Kmet se je pisal „Lužnik“ (Mooser), to se na Koroškem izgovarja „Wužnik“, nemški „flegar“ je pa slišal „Ušnik“ in zapisal „Uschnig“. Ravno tako je iz „Osojnika“ postal „Soinig“, „Schoinig“ ali celo „Scheinigg“; iz „Primožiča“ „Primoschütz“, iz „Ložekarja“ „Lausegger“, iz „Prosekarja“ „Prosegger“ itd. Nektera imena so pa kar naravnost prestavili na nemško, postavim „Jezernik“ je postal „Seebacher“, „Tresoglav“ pa „Schüttelkopf“ itd.

V pogledu na to lahko dokazljivo pačenje imen je pač smešno, ako nekteri Slovenci mislijo, da na svojem priimku ne smejo pičice spremeniti. Pri Nemcih je ta misel skoraj da dogma postala, da se na priimkih ne sme nič spreminjati. Pri njih ima to nekaj smisla, ker bi sicer ne imeli nobenih rodovinskih imen, ako bi zavrgli ali spreminjali ta umetna ustanovljena imena. Tudi je pri njih mnogo sličnih imen, ki se pa s tem ločijo, da se različno pišejo, na pr. „Maier, Mayer, Meyer, Meier“, „Müller in Miller“ itd.

Pri nas Slovencih pa ti priimki prvič niso narodni, drugič pa si jih nismo sami dali, kakor Nemci sebi, in če so nam že usiljeni, bomo si jih vendar toliko olikati in očediti smeli, da bojo za med svet!

F. H.

Smešničar.

Župnik: „Ali te ni sram, Tom? Včeraj si bil pri spovedi, danes pa že spet kradeš?“ Zamorec: „Saj me je sram; pa kaj morem jaz za to, da se na črni koži rudečica nič ne pozna?“

Prvi lovec: „Gospod Pustilov iz Celovca je pa danes vendar enkrat zajca zadel.“ Drugi lovec: „Jaz sem pa slišal, da je le gonjača v nogo vstrelil.“ Prvi lovec: „No, saj tisti gonjač se piše Zajec.“

Berač: „Prosim, ko bi imeli za mene kake stare čevlje.“ Gospod: „Starih zdaj ravno nobenih nemam.“ Berač: „Saj vzamem tudi nove, če jih imate kak par odveč.“

Kaj je novega križem sveta?

Na Koroškem. Gosp. dr. J. Šegula se je preselil 20. t. m. v Novo Mesto na Kranjsko. Koroški Slovenci obžalujemo, da nas je zapustil in se mu iskreno zahvalimo za dosedanjo pomoč, posebno za trud pri ustanovi Celovške posojilnice! — Novo društvo „Südmärk“ razpošilja svoje oklice. V tem pravijo, da si hočejo ohraniti nemško grudo, ktero so njih očetje imeli. Za „nemško grudo“ štejejo namreč vse slovenske dežele! O nas Slovencih pravijo, da nismo zadovoljni s tem, kar imamo, ampak hočemo Nemcem vzeti, kar je njihovega (?). Kranjsko smo jim baje že vso vzeli. Tudi Ptujski, Celjski in Konjiški okraj so še le zdaj slovenski postali! (Kdaj so bili pa nemški?) Možakarji hočejo braniti le svoje pravice in svoj mir. (Zavolj tega društva ni bilo treba; mir in nemške pravice brani že državna oblast.) Na Koroškem, pravijo, kalijo nekteri hujskači (??) deželni mir. (In zato je bilo treba tega društva?) Češki deželni zbor, pravijo, je dovolil 20.000 gld. za češke šole. (Saj so potrebne; za nemške šole ni treba posebej skrbeti, ker jih je itak že preveč. Sicer so pa tudi nemški zbori, kakor dolnjeavstrijski in šlezjski, dovolili podpore za nemški šulferajn!) Na pomoč kličejo vse Nemce v Avstriji pa tudi one v Nemčiji. (Ko bi mi Ruse na pomoč klicali, bi nas precej ovadili za panslaviste in veleizdajnike!) V društvo hočejo sprejemati le prave Nemce. (Pa je celo en odbornik, dr. E. Glančnik — Slovenec!) Svoje delovanje hočejo raztegniti (če bo dovolj drobiža) čez vse slovenske pokrajine na Štajerskem, Koroškem, Kranjskem in Primorskem. V odboru so Rakuš, dr. Foregger in dr. Neckermann iz Celja, dr. Schmiderer in dr. Glančnik iz Maribora, dr. Steinwender iz Koroškega, ostali so večidel v Gradeu. Društvo pravi, da ni politično (kdo se ne smeji?), pa vendar hoče Slovence iz njih sedežev pregnati, ker bojša sedijo „na nemški grudi“. Vendar je pa zgodovinsko zelo verjetno, da so bili Slovenci že prej v teh deželah, prej ko je bil kak Nemec v Evropi. Gotovo pa je, da so bili Slovenci lastniki teh dežel že davno pred Kristovim rojstvom. Nekdaj je bila vsa južna Nemčija slovarska! — Znani rodoljub, okrajni sodnik dr. Hrašovec je šel v pokoj. (Glej dopis.) — V Št. Rupertu pri Celovcu je zgorel Korparjev skedenj. Zažgal ga je menda neki klatež. — Za okrajnega glavarja na Koroškem je ime-

novan g. Karl Murmayer. Najbrž pride v Wolfsberg. — Na Brdu je umrl orglarski stavbar Jožef Grafenauer. — V Celovcu sta bila obsojena Tomaž Klatzer iz Blatograda zavolj uboja na poltretje leto in Jože Haslauer iz Št. Jurja zavolj požiganja na 14 let. — Na tri leta je bil obsojen zavolj goljufije Fr. Kleindienst, nekdanj trgovec v Šmihelu pri Pliberci. Njegov brat je bil oproščen. — 17 letni Janez Glančič iz Rožne Bistrice je bil zavolj poskušenege umora in ropa obsojen na 12 let ječe. Hlapca Niederdorfer in Taler, ki sta pri Otmanjah ubila hlapca Blaznika, sta dobila vsak po 18 mesecev. — Iz Reberce se nam poroča, da je nastal 20. t. m. ob 3. uri zjutraj ogenj. Vnela se je v sredi vasi hiša kmeta Jožeta Trobeja, p. d. Tonic, ki je tudi cerkveni ključar, in pogorela s skednjem vred. V malo trenutkih je bilo vse pohištvo v ognju. Sreča je bil le sneg, ki je sosedne hiše še pokrival. Ker vode ni bilo, so ljudje tudi le sneg v mevtih in jerbashih nosili in po ognju metali, pa tudi druge strehe z njim polagali. Sosedna hiša se je trikrat vnela, pa so jo vendar le rešili, ako bi bila še ta začela goreti, šel bi bil celi Reberc s komendo in cerkviyo vred. Braniti bi se potem več ne dalo. Hvala Bogu, da je vse še tako srečno izšlo.

Na Kranjskem. Pogorelcem v Slivnici so svitli cesar podarili 400 gld. — V Ameriko je spet odpotovalo 29 ljudi. — V Logatcu so napravili šolsko delavnico, kjer se večji dečki urijo v mizarstvu in rezbarstvu. To bilo bi posebno priporočati v deželah, kjer je osemletna šola (na Štajerskem in Koroškem). — Ljubljanski otroški bolnišnici je volil 1000 gld. č. g. Anton Škrjanec, duhoven Krške škofije, ki je umrl 26. oktobra. — Za sv. Miklavža je slovenski mecen gosp. Gorup razdelil 233 gld. med otroke na Vrhniki, v Postojni in v Ložu. — Katoliško društvo za Kranjsko je tudi letos izdalo „Drobtinice“, ktere je spisal znani marljivi naš pisatelj dr. Lampe. V teh „Drobtiniceh“ najdemo toliko duhovno-spodbudnega in podučnega berila, da jih zamoremo najtopleje priporočati. Knjiga velja 1 gld. 40 kr. — V Ljubljani so bili obsojeni: Janez Hafner iz Vodice zavolj uboja, 4 leta; Jak. Kranjec iz Bukovice, požiganje, 18 let; Janez Peternel iz Gozda, posilstvo, 1 leto. — Zajčja bolezen se je prikazala na Dolenskem. Najdejo namreč mnogo mrtvih zajcev. — V dol. Jezeru pri Cirknici je skala ubila posestnika Krajca. — Sv. misijon so imeli v Mokronogu. — Vipavsko vino je letos v ceni poskočilo, ker drugodi dobrega manjka. — Osepnice (koze) so se prikazale v Preddvoru nad Kranjem. — V Dobu so umrli č. g. župnik Albreht. — Z zidanjem novega gledališča v Ljubljani pričelo se bode že prihodnjo vigrad. Stalo bode na cesarja Jožefa trgu; na najlepšem prostoru in v sredi mesta.

Na Štajerskem. Mariborskim dijakom je podaril gosp. poslanec Miha Vošnjak 100 gld. — V Celju sta bila obsojena Aleš Vedeb iz Šmarja zavolj ponarejanja denarja na 3 leta in J. Zemljič iz Ljutomera zavolj tatvine na 6 let. — V južnoštajersko hranilnico se je meseca novembra uložilo 55 tisoč, izposodilo pa 83 tisoč gld. V štirih mesecih, kar zavod obstoji, se je uložilo 211 tisoč, vzdignilo samo 7662 gld., izposodilo pa 274 tisoč goldinarjev. Opozorujemo, da hranilnica sprejema

tudi cerkvene denarje. Slovenci, svoji k svojim! — Zavolj požiganja na dosmrtno ječo je bil v Celju obsojen Gašper Orehovec. — Na Klancu pri Dobrni je slamoreznica kmečkemu fantu odrezala roko. — V Trbovljah je vlak povozil delavca Zupančiča. — Jaka Bogme je bil oropan blizo Glinvega. — Umrli so č. g. Marka Glaser, župnik, čast. kanonik in zlatomašnik v Št. Petru pri Mariboru. — V Mariboru hočejo napraviti vsaki mesec dva živinska sejma, vsak prvi in tretji pondeljek v mesecu.

Na Primorskem. V Rojanu se je odprl slovenski otroški vrt. — Narod v tržaški okolici se dobro zbuja in oživlja. Treba bo pa ljudem skrbeti tudi za vsakdanje potrebe v teh hudih časih, potem bojo rodoljube spoznali za svoje prave prijatelje. — O pustu napravijo skupno veselico pevska društva iz Tržaške okolice. — V Buzet pride za odvetnika dr. Trinajstič, rodoljuben Hrvat. Dobro srečo! — V Soči pri Bolcu so vjeli veliko postrv, ki je bila dolga 1 meter in tehtala 12 kil.

Po drugih deželah. Na Dunaju so umrli mil. g. kardinal in knezonadškof Ganglbauer. — Slovenskemu dijaškemu podpornemu društvu na Dunaju je podaril g. Koželj 50 gld., slovenski deželni poslanci 67 gld. in g. Iv. Hribar pa 62 gld. 50 kr. — V Gradeu je umrl grof Lilienthal in je zapustil okoli tri milijone za dobre namene; denar razdeliti imajo pravico Graški knezoškof. — Velike pravde v Vadovcah na Poljskem, kjer so judovski agenti mnogo ljudi zvabili v Ameriko in jih pripravili ob denar, še vedno ni konec, ker je preveč prič. Preiskovalnemu uradniku so Judi ponudili 200.000 frankov, da bi ga podkupili, pa jih ni vzel. — V Budimu je bilo iz kase železnične postaje ukradenih 20.000 gld. — Hud potres je bil v Tolminici na Beneškem. — Na Dunaju bojo podrl 12 vojašnic in jih zidali bolj zunaj mesta. — V kaznilnici Suben je umrl nekdanji voditelj liberalnega „bauernbunda“ na zgornjem Avstrijskem, Kirchmaier. Umril je skesano in očitno preklecal vse napade na duhovščino in katoliško cerkev.

Naznanilo.

Naš urednik gosp. Filip Haderlap se je preselil 16. t. m. v Burggasse št. 5, II. nadstropje, kar bodi naznanjeno rodoljubom in znanecem na deželi, ki bi ga v uredniških ali zasobnih zadevah utegnili iskati. Lastništvo „Mira“.

Vabilo.

Podružnica sv. Cirila in Metoda v Št. Janžu v Rožni dolini

bo imela v nedeljo dne 29. decembra 1889 ob 3. uri popoldne v prostorih Činkovčeve gostilne v Št. Janžu svoj **drugi letni zbor**. Spored: 1. Nagovor predsednika. 2. Upisovanje novih udov. 3. Volitev novega odbora. 4. Razni govori in nasveti. 5. Prizor: „Ali smem Slovenec biti?“ 6. Prosta zabava. K temu zboru prijazno povabljeni so domači in drugi zavedni Slovenci.

Odbor.

Loterijske srečke od 14. decembra.

Linc	59	78	64	15	63
Trst	75	19	36	82	47

➔ Današnja številka obsega dvanajst strani.

Oglasila.

Srečno in veselo novo leto

želi vsem svojim častitim kupovalcem iz dežele in mesta, kakor tudi vsem svojim prijateljem in znancem

Fran Sadnikar,

trgovec z železnino. (Burggasse šte. 7.)

Tiskarna družbe sv. Mohorja

se uljudno priporoča za natiskovanje vizitnic, pis-
menih zavitek itd. po najnižjih cenah.

Mežnarska in orglarska služba

je izpraznjena. Prosto stanovanje, 5 oralov zem-
ljišča in nekaj v denarjih. Oglasila naj se pošiljajo
na farno oskrbnitvo na Brezi. Pošta Kriva Vrba
(Krumpendorf) poleg Celovca.

Malo posestvo na prodaj.

Tik državne ceste je na prodaj hiša z njivo,
travnikom in gozdnim deležem (vse skup obsega
9 oralov in 97 štirjaških sežnje) pod dobrimi po-
goji. Kje? pové uredništvo „Mira“.

Slavnemu občinstvu in čebelarjem priporoča podpisani fini
med, **garantiran pitevec**. V skatljah po 5 kil, kilo po
52 kr., pošilja se proti poštnemu povzetju. Gospodom trgo-
vcem priporoča fini med po ceni v škafih po 20 in 40 kil.
Dalje priporoča pravi **natorni brinjevec** lastnega izdelka,
liter po 1 gld. 25 kr.

Egid Jeglič, trgovec in čebelar na Selu.

(Pošta: Lesce-Bled na Kranjskem.)

Služba mežnarja in organista

se odda z novim letom na Gozdanjah. Oglasila naj
se pošiljajo č. g. Antonu Oblaku, župniku na
Gozdanjah, pošta Vrba (Velden).

Delavci

najdejo dober zaslužek pri stavbi mosta sv. Ane
čez Dravo (pri Galiciji blizo Grabštanja). Ob-
činski in cerkveni predstojniki se uljudno prosijo,
na to opozoriti delavne ljudi.

Zaloga moke iz Magereškega mlina v Celovcu, šolske ulice št. 18

„pri zlatem Križu“.

Priporočam vsake vrste **moke, hajdovo,**
turšično (sirkovo), **rženo** in **pšenično**
št. 0 za 16½ kr., kdor vzame več ko 25 kil.
Nadalje **sladkor** (cuker), **kavo**, suhe **češplje**,
spirit in drugo tržaško blago po najnižjih cenah.
Vsak dan frišne **droži**.

Peter Mayer.

Veselo in srečno novo leto

voščim vsem svojim prijateljem, kupovalcem in
kmetom; priporočam se tudi še v prihodnje za na-
klonjenost in naznanjam, da more vsakdo pri meni
najcenejše in najboljše kupovati ter se bodem po-
trudil, vsakega prav pošteno postreči.

S spoštovanjem

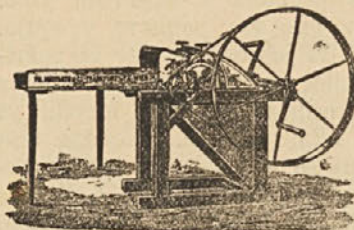
Ferd. Mussi,

trgovec s tržaškim blagom, Burggasse šte. 12.
(Pri „sladkornemu klobuku“.)

!!!NOVO! NOVO! NOVO!!!

Najnovejša ročna mlatilnica
na jermene brez zobčastih koles.

Mlatilnice, izvrstno se-
stavljene, ročno, vi-
talno, vodno in parno
delovanje.

Vitala, ležeča ali sto-
ječa, stalna ali preva-
žalna na 1—6 živinčet.
Škoporeznice najnovej-
še in najizvrstnejše, 30
raznih vrst.

**Stroji za ropkanje tur-
šice, mlini za trgano
moko, reporeznice.**

Stiskalnice za seno, najnovejše in izborne sestave.

Vinske stiskalnice, sadne stiskalnice, mlini za sadje na
državni razstavi dunajski oktobra 1888 odlikovane s 5 naj-
večjimi odlikami.

**Dr. Ryderjeve sušilne priprave za sadje, Bluntove
patentne stiskalnice za zeleno pičo**

se po najnižjih cenah vedno dobivajo pri

PH. MAYFARTH-u & Comp.,

tovarne gospodarskih in vinarских strojev,
livarna in fužina na par,

Dunaj II. Frankobrod o/M. in Berlin.

Obširni katalogi na željo gratis in franko.

Razprodajalci se vsprejmó. — Iščajo se sposobni zastopniki
proti primerni proviziji.

Mast za usnje

in za svetljenje usnja, novo iznajdena od podpisa-
nega, preiskana po c. k. vojnem ministerstvu, potrjena in v
porabo vojakom dovoljena. Na dalje c. k. izkl. privilegirana

svetilna tinktura za usnje

(olju podobno svetilno črnilo za usnje), ki se ne sme zamenjati
z navadnim lakom, ki je od najviše vojaške oblasti prepo-
vedan, tudi naj se ne zamenja z navadno apreturo za
usnje ali navadnim svetilom (biksom). To oboje dela
skorjo po usnji; moja tinktura pa zleze v usnje, ga osvetli
in ne zgubi svoje črne svetlobe. Na vsaki flašici ali skatljji
je ime moje firme:

J. Bendik in St. Valentin.

V Celovcu prodaja oboje trgovec Mussi, Burg-
gasse; v Beljaku Ornelle. Šploh se dobi v vseh večih krajih.

Potrjilo.

Poveljstvo c. k. dragonskega polka cesar
Ferdinand št. 4.

Gosp. Jakobu Bendiku v št. Valentinu.

Enns, 12. sept. 1888.

Gorenje poveljstvo potrjuje, da se je rabila Vaša svet-
lilna tinktura za usnje za svetljenje jermenovja od vigradi
1886 pri celem polku in da se je prav dobro obnesla brez
vsake škode za usnje. **Wersebe**, polkovnik.

